

YLEISSOPIMUS IHMISOIKEUKSIEN JA IHMISARVON SUOJAAMISEKSI BIOLOGIAN JA
LÄÄKETIETEEN ALALLA:

YLEISSOPIMUS IHMISOIKEUKSISTA JA BIOLÄÄKETIETEESTÄ

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, muut valtiot ja Euroopan yhteisö, jotka ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen ja jotka

pitävät mielessä Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 antaman Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

pitävät mielessä 4 päivänä marraskuuta 1950 tehdyn yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi,

pitävät mielessä 18 päivänä lokakuuta 1961 tehdyn Euroopan sosiaalisen peruskirjan,

pitävät mielessä 16 päivänä joulukuuta 1966 tehdyt kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

pitävät mielessä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdyn yleissopimuksen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä,

pitävät myös mielessä 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen lapsen oikeuksista, ottavat huomioon, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille ja että yhtenä keinona tähän pääsemiseksi on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien ylläpitäminen ja edistäminen,

ovat tietoisia yhä nopeammasta biologian ja lääketieteen kehityksestä,

ovat vakuuttuneita tarpeesta kunnioittaa ihmistä sekä yksilönä että ihmiskunnan jäsenenä ja tunnustavat ihmisarvon turvaamisen tärkeyden,

ovat tietoisia siitä, että biologian ja lääketieteen väärinkäyttö voi johtaa ihmisarvoa vaarantaviin toimenpiteisiin,

vahvistavat, että biologian ja lääketieteen kehitystä olisi käytettävä nykyisten ja tulevien sukupolvien hyödyksi,

korostavat kansainvälistä yhteistyötä tarvittavan sen varmistamiseksi, että koko ihmiskunta voi nauttia biologian ja lääketieteen tuottamasta hyödystä,

tunnustavat, että on tärkeää edistää julkista keskustelua biologian ja lääketieteen sovellusten herättämistä kysymyksistä ja niihin annettavista vastauksista,

tahtovat muistuttaa kaikkia yhteiskunnan jäseniä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan,

ottavat huomioon parlamentaarisen yleiskokouksen työn tällä alalla, mukaan lukien suosituksen 1160 (1991) yleissopimuksen valmistelemiseksi bioetiikan alalla,

päyttävät ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ihmisarvon sekä perusoikeuksien ja -vapauksien suojaamiseksi biologian ja lääketieteen sovellusten alalla,

ovat sopineet seuraavasta:

I LUKU

Yleiset määräykset

1 artikla

Tarkoitus ja päämäärä

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet suojelevat kaikkien ihmisarvoa ja identiteettiä ja takaavat ketään syrjimättä, että jokaisen koskemattomuutta ja muita oikeuksia ja perusvapauksia kunnioitetaan biologian ja lääketieteen sovellusten alalla.

Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin kansallisiin lainsäädäntötoimiin saattaakseen voimaan tämän yleissopimuksen määräykset.

2 artikla

Ihmisen ensisijaisuus

Ihmisen etu ja hyvinvointi ovat tärkeämpiä kuin pelkkä yhteiskunnan tai tieteen hyöty.

3 artikla

Tasapuolinen pääsy terveydenhuoltoon

Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin tarjotakseen lainkäyttöalueellaan jokaiselle tasapuolisen pääsyn laadultaan tarkoituksenmukaiseen terveydenhuoltoon, ottaen huomioon terveydenhuollon tarpeen ja käytettävissä olevat voimavarat.

4 artikla

Ammatilliset vaatimukset

Kaikki terveyteen kohdistuvat toimenpiteet, tutkimus mukaan lukien, on suoritettava asiaan liittyvien ammatillisten velvoitteiden ja vaatimusten mukaisesti.

II LUKU

Suostumus

5 artikla

Yleissääntö

Terveyteen kohdistuva toimenpide voidaan suorittaa vain, jos kyseinen henkilö on antanut suostumuksensa vapaasta tahdostaan ja tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista.

Kyseiselle henkilölle on annettava etukäteen asianmukainen selvitys toimenpiteen tarkoituksesta ja luonteesta sekä sen seurauksista ja riskeistä.

Kyseinen henkilö voi vapaasti peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa.

6 artikla

Sellaisten henkilöiden suojele, jotka eivät voi antaa suostumustaan

1. Jos henkilö ei voi antaa suostumustaan, toimenpide voidaan suorittaa vain, jos siitä on hänelle välitöntä hyötyä, jollei 17 ja 20 artiklasta muuta johdu.

2. Jos alaikäinen ei lain mukaan voi antaa suostumustaan toimenpiteeseen, voidaan toimenpide suorittaa vain hänen laillisen edustajansa tai laissa määrätyn viranomaisen, henkilön tai muun tahon luvalla.

Alaikäisen mielipide on otettava huomioon hänen ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavasti.

3. Jos aikuinen ei lain mukaan voi antaa suostumustaan toimenpiteeseen kehitysvammaisuuden, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi, voidaan toimenpide suorittaa vain hänen laillisen edustajansa tai laissa määrätyn viranomaisen, henkilön tai muun tahon luvalla.

Kyseisen henkilön tulee mahdollisuuksien mukaan osallistua luvan antamiseen.

4. Tämän artiklan 2 ja 3 kappaleessa mainitulle lailliselle edustajalle, viranomaiselle, henkilölle tai muulle taholle tulee antaa 5 artiklassa tarkoitettu selvitys samoin edellytyksin.

5. Tämän artiklan 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettu lupa voidaan peruuttaa milloin tahansa, jos se on kyseisen henkilön edun mukaista.

7 artikla

Sellaisten henkilöiden suojeleminen, joilla on mielenterveyden häiriö

Henkilöön, jolla on vakava mielenterveyden häiriö, voidaan kohdistaa toimenpide tämän häiriön hoitamiseksi ilman hänen suostumustaan vain, jos hoidon puute todennäköisesti vaarantaisi vakavasti hänen terveytensä, ja edellyttäen, että noudatetaan kansallisessa lainsäädännössä olevia oikeusturvasäännöksiä, mukaan lukien valvonta-, ohjaus- ja valitusmenettelyjä koskevat säännökset.

8 artikla

Hätätilanne

Jos tarvittavaa suostumusta ei voida hankkia hätätilanteen vuoksi, voidaan mikä tahansa lääketieteellisin perustein välttämätön ja kyseisen henkilön edun mukainen toimenpide suorittaa välittömästi.

9 artikla

Aiemmin ilmaistu tahto

Jos henkilö on toimenpiteen ajankohtana sellaisessa tilassa, ettei hän pysty ilmaisemaan tahtoaan, tulee hänen aiemmin ilmaisemansa hoitotoimenpidettä koskeva tahto ottaa huomioon.

III LUKU

Yksityiselämä ja tiedonsaantioikeus

10 artikla

Yksityiselämä ja tiedonsaantioikeus

1. Jokaisella on oikeus yksityiselämänsä kunnioitukseen terveyttään koskevien tietojen osalta.
2. Jokaisella on oikeus saada tietoonsa terveydentilastaan kerätyt tiedot. Jos henkilö ei kuitenkaan halua näitä tietoja, hänen toivomuksensa tulee ottaa huomioon.
3. Tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettujen oikeuksien käyttöä voidaan poikkeustapauksessa rajoittaa lailla, jos se on potilaan edun mukaista.

IV LUKU

Ihmisen perimä

11 artikla

Syrjinnän kieltäminen

Kaikenlainen henkilön syrjintä hänen perimänsä perusteella on kielletty.

12 artikla

Ennustavat geenitestit

Testejä, joilla voidaan ennustaa perinnöllisiä sairauksia tai selvittää, onko henkilöllä jonkin sairauden aiheuttava geeni tai geneettinen taipumus tai alttius sairastua, saa suorittaa vain terveydellistä tarkoitusta tai terveyteen liittyvää tieteellistä tutkimusta varten, ja testaukseen tulee liittyä asianmukaista geneettistä neuvontaa.

13 artikla

Perimään kohdistuvat toimenpiteet

Toimenpide, jonka tarkoituksena on muuttaa perimää, voidaan suorittaa vain ennalta ehkäisyä, diagnosointia tai hoitoa varten ja vain, jos toimenpiteen tarkoituksena ei ole muuttaa jälkeläisten perimää.

14 artikla

Sukupuolen valinnan kielto

Hedelmöityshoitomenetelmiä ei saa käyttää syntyvän lapsen sukupuolen valitsemiseen, paitsi jos niillä on tarkoitus välttää vakava sukupuolisidonnainen perinnöllinen sairaus.

V LUKU

Tieteellinen tutkimus

15 artikla

Yleissääntö

Tieteellistä tutkimusta biologian ja lääketieteen alalla voidaan harjoittaa vapaasti, jollei tämän yleissopimuksen määräyksistä ja muista ihmisen suojelua koskevista oikeudellisista määräyksistä muuta johdu.

16 artikla

Tutkittavien henkilöiden suojelu

Tutkimus voidaan kohdistaa henkilöön vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- i) muu kuin ihmiseen kohdistuva tutkimus ei tarjoa yhtä tehokasta vaihtoehtoa,
- ii) kyseiselle henkilölle mahdollisesti aiheutuvat riskit eivät ole suhteettoman suuret tutkimuksesta odotettavissa olevaan hyötyyn nähden,
- iii) toimivaltainen taho on hyväksynyt tutkimushankkeen sen jälkeen, kun tutkimuksen tieteellisyys, mukaan lukien tutkimuksen tavoitteen merkitys, sekä sen eettisyys on arvioitu riippumattomasti ja monitieteisesti,

iv) tutkittavalle on selvitetty hänen lakisääteiset oikeutensa ja oikeusturvansa,

v) 5 artiklassa tarkoitettu suostumus on annettu nimenomaisesti, yksilöidysti ja se on dokumentoitu. Suostumus voidaan vapaasti peruuttaa milloin tahansa.

17 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, jotka eivät voi antaa suostumustaan tutkimukseen

1. Jos henkilö ei voi antaa suostumustaan tutkimukseen 5 artiklassa tarkoitetulla tavalla, hänet voidaan tutkia vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

i) 16 artiklan i-iv kohdassa määrätyt edellytykset täyttyvät.

ii) tutkimuksesta voi olla tosiasiallista ja välitöntä hyötyä kyseisen henkilön terveydelle,

iii) tutkimusta ei pystytä tekemään yhtä tehokkaasti sellaisilla henkilöillä, jotka voivat antaa suostumuksensa,

iv) 6 artiklassa tarkoitettu tarvittava lupa on annettu yksilöidysti ja kirjallisesti, ja

v) kyseinen henkilö ei vastusta tutkimusta.

2. Jos tutkimuksesta ei ole odotettavissa välitöntä hyötyä kyseisen henkilön terveydelle, tutkimukseen voidaan poikkeuksellisesti ja oikeusturvasäännöksiä noudattaen antaa lupa 1 kappaleen i, iii, iv ja v kohdassa määrättyjen edellytysten sekä seuraavien lisäedellytysten täytyessä:

i) tutkimuksen tavoitteena on tuottaa henkilön terveydentilasta, sairaudesta tai haitasta merkittävää tieteellistä lisätietoa ja siten osaltaan edistää tuloksia, joista voi olla hyötyä kyseiselle henkilölle tai muille samanikäisille tai samasta sairaudesta tai haitasta kärsiville tai samassa terveydentilassa oleville henkilöille,

ii) tutkimuksesta kyseiselle henkilölle aiheutuvat riski ja rasitus ovat vähäiset.

18 artikla

Alkioiden tutkiminen in vitro

1. Jos laki sallii alkioiden tutkimisen in vitro, sen on taattava riittävä alkion suojelu.

2. Ihmisalkioiden luominen tutkimustarkoitukseen on kielletty.

VI LUKU

Elinten ja kudoksien irrottaminen eläviltä luovuttajilta elinsiirtoa varten

19 artikla

Yleissääntö

1. Elimen tai kudosta saa irrottaa elävältä luovuttajalta elinsiirtoa varten vain, jos siitä on hyötyä vastaanottajan hoidon kannalta ja jollei sopivaa elintä tai kudosta ole saatavissa kuolleelta luovuttajalta eikä vastaanottajan hoitamiseksi ole käytettävissä muuta yhtä tehokasta keinoa.

2. Tämän yleissopimuksen 5 artiklassa tarkoitetun tarvittavan suostumuksen on oltava annettu nimenomaisesti ja yksilöidysti joko kirjallisesti tai asianomaisen viranomaisen läsnä ollessa.

20 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, jotka eivät voi antaa suostumustaan elimen irrottamiseen

1. Elintä tai kudosta ei saa irrottaa sellaiselta henkilöltä, joka ei voi antaa 5 artiklassa tarkoitettua suostumusta.

2. Uusiutuvan kudoksen irrottaminen henkilöltä, joka ei voi antaa suostumustaan, voidaan poikkeuksellisesti ja oikeusturvasäännöksiä noudattaen sallia seuraavin edellytyksin:

- i) soveltuvaa luovuttajaa, joka voisi antaa suostumuksensa, ei ole käytettävissä,
- ii) vastaanottaja on luovuttajan veli tai sisar,
- iii) luovutuksella on mahdollista pelastaa vastaanottajan henki,
- iv) 6 artiklan 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettu lupa on annettu yksilöidysti ja kirjallisesti sekä lain mukaisesti, ja toimenpide on toimivaltaisen tahon hyväksymä,
- v) mahdollinen luovuttaja ei vastusta kudoksen irrottamista.

VII LUKU

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kielto ja ihmiskehon osan käyttö

21 artikla

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kielto

Ihmisruumista ja sen osia ei saa sellaisenaan käyttää taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi.

22 artikla

Ihmiskehon irrotetun osan käyttö

Jos toimenpiteen yhteydessä irrotetaan ihmiskehon osa, se voidaan ottaa talteen ja käyttää muuhun kuin irrottamisen alkuperäiseen tarkoitukseen vain, jos se tehdään asianmukaisten tiedonanto- ja suostumusmenettelyjen mukaisesti.

VIII LUKU

Yleissopimuksen määräysten loukkaaminen

23 artikla

Oikeuksien tai periaatteiden loukkaaminen

Sopimuspuolet varmistavat asianmukaisen oikeusturvan estääkseen tai lopettaakseen nopeasti tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien ja periaatteiden laittoman loukkaamisen .

24 artikla

Aiheettoman vahingon korvaaminen

Henkilö, joka on kärsinyt aiheetonta vahinkoa toimenpiteen johdosta, on oikeutettu oikeudenmukaiseen korvaukseen laissa säädettyjen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

25 artikla

Seuraamukset

Sopimuspuolet säätävät asianmukaisista seuraamuksista, jotka määrätään tämän yleissopimuksen määräysten rikkomisesta.

IX LUKU

Tämän yleissopimuksen määräysten suhde muihin määräyksiin

26 artikla

Oikeuksien käyttöä koskevat rajoitukset

1. Tässä yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien käytölle ja sen oikeusturvamääräysten soveltamiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi, rikollisuuden estämiseksi, kansanterveyden suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

2. Edellisessä kappaleessa tarkoitettuja rajoituksia ei voida kohdistaa 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20 ja 21 artiklassa määrättyihin oikeuksiin.

27 artikla

Laajempi suoja

Tämän yleissopimuksen määräysten ei tulkita rajoittavan sopimuspuolen mahdollisuutta myöntää tässä yleissopimuksessa määrättyä suojaa laajempi suoja biologian ja lääketieteen sovellusten alalla tai muutoin vaikuttavan tähän mahdollisuuteen.

X LUKU

Julkinen keskustelu

28 artikla

Julkinen keskustelu

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet varmistavat, että biologian ja lääketieteen kehityksen herättämistä peruskysymyksistä käydään asianmukaista julkista keskustelua, erityisesti sen lääketieteellisistä, sosiaalisista, taloudellisista, eettisistä ja oikeudellisista vaikutuksista, ja että tämän kehityksen sovelluksista neuvotellaan asianmukaisesti.

XI LUKU

Yleissopimuksen tulkinta ja seuranta

29 artikla

Yleissopimuksen tulkinta

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien voi ilman suoraa yhteyttä yksittäiseen jossakin tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin antaa tämän yleissopimuksen tulkintaa koskevan neuvoa-antavan lausunnon oikeudellisista kysymyksistä

- sopimuspuolen hallituksen pyynnöstä, ilmoitettuaan asiasta muille sopimuspuolille,
- tämän yleissopimuksen 32 artiklalla perustetun komitean pyynnöstä, josta komitea on päättänyt kahden kolmasosan äänten enemmistöllä kokoonpanossa, joka edustaa ainoastaan tämän yleissopimuksen sopimuspuolia.

30 artikla

Yleissopimuksen soveltamista koskevat raportit

Euroopan neuvoston pääsihteerin pyynnöstä sopimuspuolen on toimitettava selvitys tavasta, jolla sen kansallisessa lainsäädännössä varmistetaan tämän yleissopimuksen määräysten tehokas täytäntöönpano.

XII LUKU

Pöytäkirjat

31 artikla

Pöytäkirjat

Tämän yleissopimuksen sisältämien periaatteiden kehittämiseksi tietyillä aloilla voidaan tehdä pöytäkirjoja 32 artiklan mukaisesti.

Pöytäkirjat ovat avoimna allekirjoittamista varten tämän yleissopimuksen allekirjoittajille. Ne on ratifioitava tai hyväksyttävä. Allekirjoittaja ei voi ratifioida tai hyväksyä pöytäkirjoja ratifioimatta tai hyväksymättä aiemmin tai samanaikaisesti tätä yleissopimusta.

XIII LUKU

Yleissopimuksen muutokset

32 artikla

Yleissopimuksen muutokset

1. "Komitealle" tässä artiklassa ja 29 artiklassa määrätyt tehtävät hoitaa bioetiikan johtokomitea (Steering Committee on Bioethics/ CDBI) tai muu ministerikomitean tähän tarkoitukseen määräämä komitea.

2. Kukin Euroopan neuvoston jäsenvaltio sekä kukin tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, joka ei ole Euroopan neuvoston jäsen, voi olla edustettuna ja käyttää yhtä ääntä komiteassa, kun komitea hoitaa sille tässä yleissopimuksessa määrättyjä tehtäviä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 29 artiklan erityismääräyksiä.

3. Valtiota, jota tarkoitetaan 33 artiklassa tai jota on pyydetty liittymään tähän yleissopimukseen 34 artiklan määräysten mukaisesti, ja joka ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, voi edustaa komiteassa tarkkailija. Jollei Euroopan yhteisö ole sopimuspuoli, sitä voi edustaa komiteassa tarkkailija.

4. Tieteen kehityksen huomioon ottamiseksi tätä yleissopimusta arvioidaan komiteassa viimeistään viiden vuoden kuluttua yleissopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen komitean päättämin väliajoin.

5. Sopimuspuolen, komitean tai ministerikomitean esittämä ehdotus tämän yleissopimuksen muuttamiseksi tai uuden pöytäkirjan tekemiseksi tai pöytäkirjan muuttamiseksi annetaan tiedoksi Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka toimittaa ehdotuksen Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, yleissopimuksen allekirjoittajille, sopimuspuolille, valtioille, jotka on kutsuttu allekirjoittamaan tämä yleissopimus 33 artiklan määräysten mukaisesti, sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään siihen 34 artiklan määräysten mukaisesti.

6. Komitea käsittelee ehdotuksen aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua siitä, kun pääsihteeri on toimitannut sen 5 kappaleen mukaisesti. Komitea saattaa kahden kolmasosan äänten enemmistöllä hyväksytyn tekstin ministerikomitean hyväksyttäväksi. Kun ministerikomitea on hyväksynyt tekstin, se toimitetaan sopimuspuolille ratifiointia tai hyväksymistä varten.

7. Muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona viisi sopimuspuolta, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

Sellaisen sopimuspuolen osalta, joka hyväksyy muutoksen myöhemmin, se tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona kyseinen sopimuspuoli on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

XIV LUKU

Loppumääräykset

33 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet sen valmisteluun, sekä Euroopan yhteisölle.

2. Tämä yleissopimus on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona viisi valtiota, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on ilmaissut suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomaksi tämän artiklan 2 kappaleen määräysten mukaisesti.

4. Sellaisen allekirjoittajan osalta, joka ilmaisee myöhemmin suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomaksi, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta kyseisen allekirjoittajan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

34 artikla

Euroopan neuvoston ulkopuoliset valtiot

1. Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen Euroopan neuvoston ministerikomitea voi, neuvoteltuaan sopimuspuolten kanssa, kutsua Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion liittymään tähän yleissopimukseen Euroopan neuvoston perussäännön 20 artiklan d kappaleen mukaisella enemmistöpäätöksellä sekä niiden sopimusvaltioiden edustajien yksimielisellä päätöksellä, joilla on oikeus kuulua ministerikomiteaan.

2. Yleissopimukseen liittyvän valtion osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona kyseisen valtion liittymiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

35 artikla

Alueet

1. Allekirjoittaja voi tämän yleissopimuksen allekirjoittamisen tai ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettamisen yhteydessä täsmentää alueen tai alueet, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan. Muut valtiot voivat antaa vastaavan selityksen liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä.

2. Sopimuspuoli voi milloin tahansa myöhemmin antaa Euroopan neuvoston pääsihteerille selityksen, jolla tämän yleissopimuksen soveltaminen laajennetaan koskemaan muuta selityksessä mainittua aluetta, jonka kansainvälisistä suhteista kyseinen sopimuspuoli vastaa tai jonka puolesta se on toimivaltainen tekemään sitoumuksia. Tällaisen alueen osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut selityksen.

3. Tämän artiklan kahden edellä olevan kappaleen mukaisesti annetut selitykset voidaan peruuttaa minkä tahansa sellaisessa selityksessä mainitun alueen osalta ilmoittamalla asiasta pääsihteerille. Peruuttaminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

36 artikla

Varaumat

1. Valtio tai Euroopan yhteisö voi tämän yleissopimuksen allekirjoittamisen tai ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä tehdä varauman yleissopimuksen yksittäisen määräyksen osalta siltä osin kuin kyseisen valtion tai Euroopan yhteisön alueella tuolloin voimassa oleva lainsäädäntö ei ole yhdenmukainen kyseisen sopimusmääräyksen kanssa. Yleisluonteiset varaumat eivät ole sallittuja tämän artiklan nojalla.

2. Tämän artiklan nojalla tehdyssä varaumassa on lyhyesti selostettava kyseessä olevan lainsäädännön sisältö.

3. Sopimuspuoli, joka laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamisen koskemaan 35 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua selityksessä mainittua aluetta, voi tehdä varauman kyseisen alueen osalta tämän artiklan edellä olevien kappaleiden määräysten mukaisesti.

4. Sopimuspuoli, joka on tehnyt tässä artiklassa tarkoitetun varauman, voi peruuttaa sen ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille. Peruuttaminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

37 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

38 artikla

Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, allekirjoittajille, sopimuspuolille ja muille valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen:

- a. allekirjoittamisista,
- b. ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista,
- c. 33 ja 34 artiklan mukaisista yleissopimuksen voimaantulopäivistä,
- d. 32 artiklan mukaisesti tehdyistä muutoksista ja pöytäkirjoista sekä kyseisten muutosten ja pöytäkirjojen voimaantulopäivistä,
- e. 35 artiklan mukaisesti annetuista selityksistä,
- f. 36 artiklan mukaisesti tehdyistä varaumista ja varaumien peruuttamisista,
- g. muista tähän yleissopimukseen liittyvistä toimenpiteistä, ilmoituksista ja tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Oviedossa (Asturiasissa) 4 päivänä huhtikuuta 1997 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle, Euroopan yhteisölle, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet tämän yleissopimuksen valmisteluun, sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.